

Duurzame lokale ketens: subsidievrije innovatieruimte voor het MKB

**Koploperssymposium Smallingerland
3 november 2011**

Transitie naar een duurzame economie

Noord-Nederland

codin

Streek
Groningen

KAMER VAN KOOPHANDEL

syn
tens

natuur en milieu
federatie
drenthe

TechnologieCentrum
Noord-Nederland

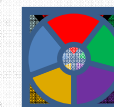
Gemeente
Leeuwarden

provinsje fryslân
provincie fryslân

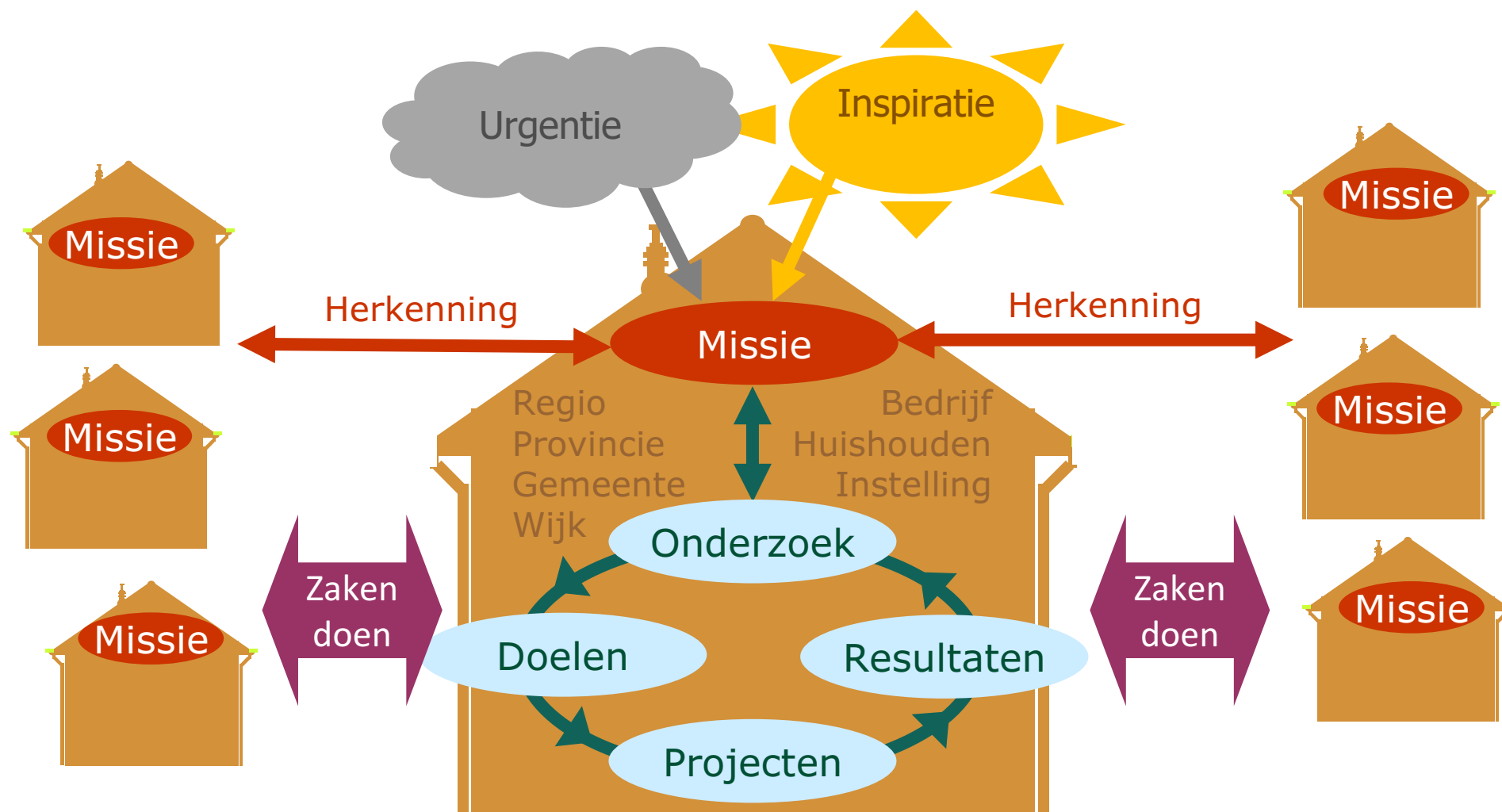
natuur en milieu
federatie
 groningen

UWS

1. Alle belanghebbers **mobiliseren**
2. Consensus over **werkrichting**
3. Krachten verdelen over **aangrijpingspunten**
4. Inspanning **synchroniseren**

Mobiliseren en consensus ... waar beginnen?

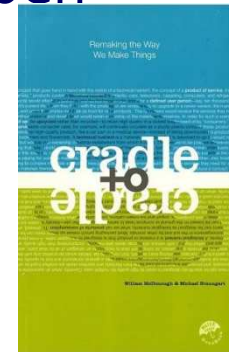

Cradle to Cradle

Cradle to Cradle
rather than
Cradle to Grave

- 1. Gebruik lokale materialen
- 2. Sluit biologische en technologische kringlopen
- 3. Gebruik hernieuwbare energie
- 4. Bewaak sociale rechtvaardigheid
- Pas deze principes in de hele keten toe

-
- **Afval wordt voedsel**
 - **Consumptie wordt tijdelijk gebruik**
 - **Economische groei is zinvol**

Requires remaking
the way
we make things

Voorbeeld: **Betonketenoverleg**

Mixer

Cement

Zand

Grind

Afvoer betonmortel naar bouwprojecten

Betonmortel centrale Groningen

~~Schroefert grind aan~~

~~Lozen~~

Vrachtauto voert betonpuin aan

Afvoer betongranulaat naar ...

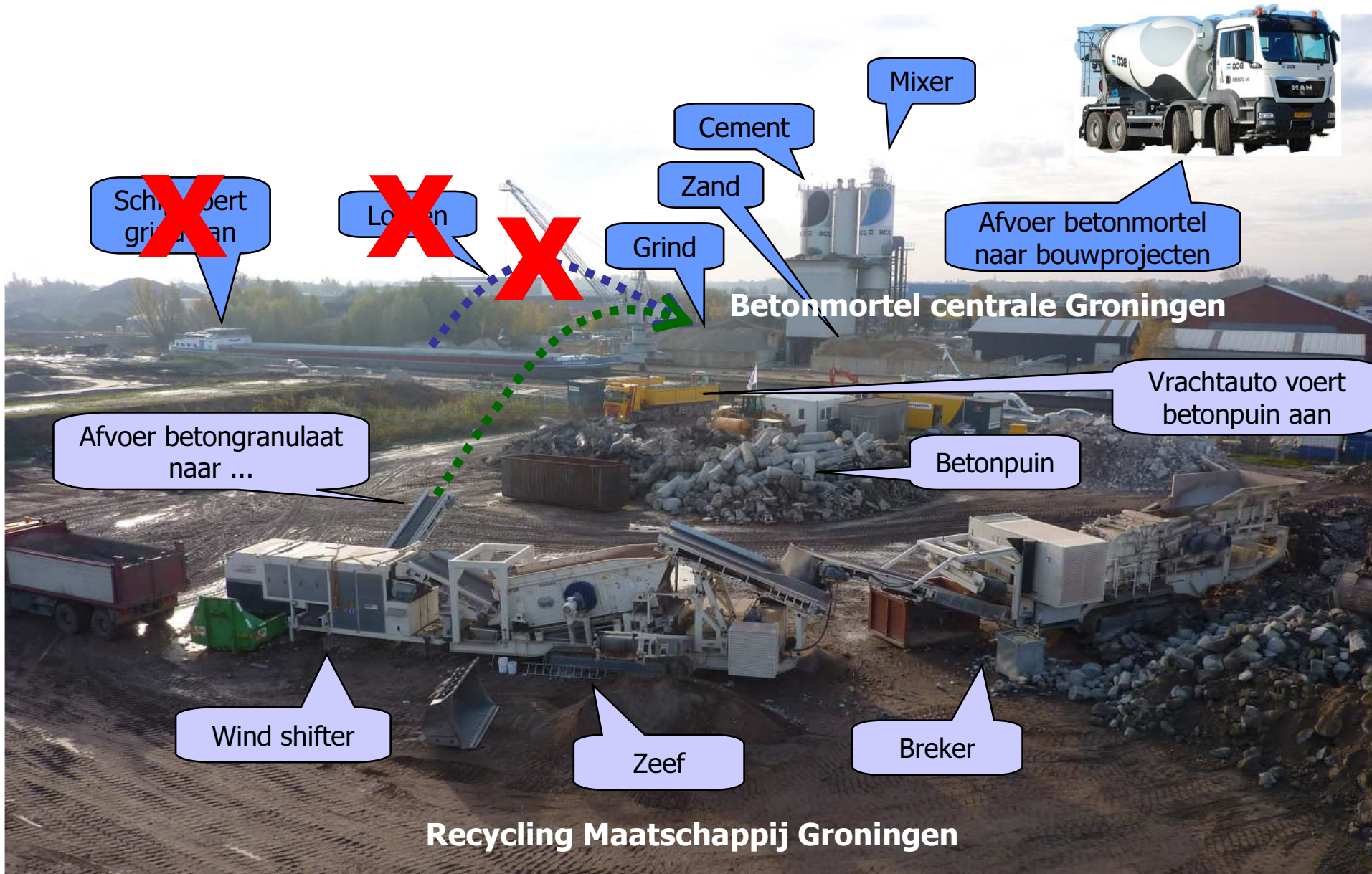
Betonpuin

Wind shifter

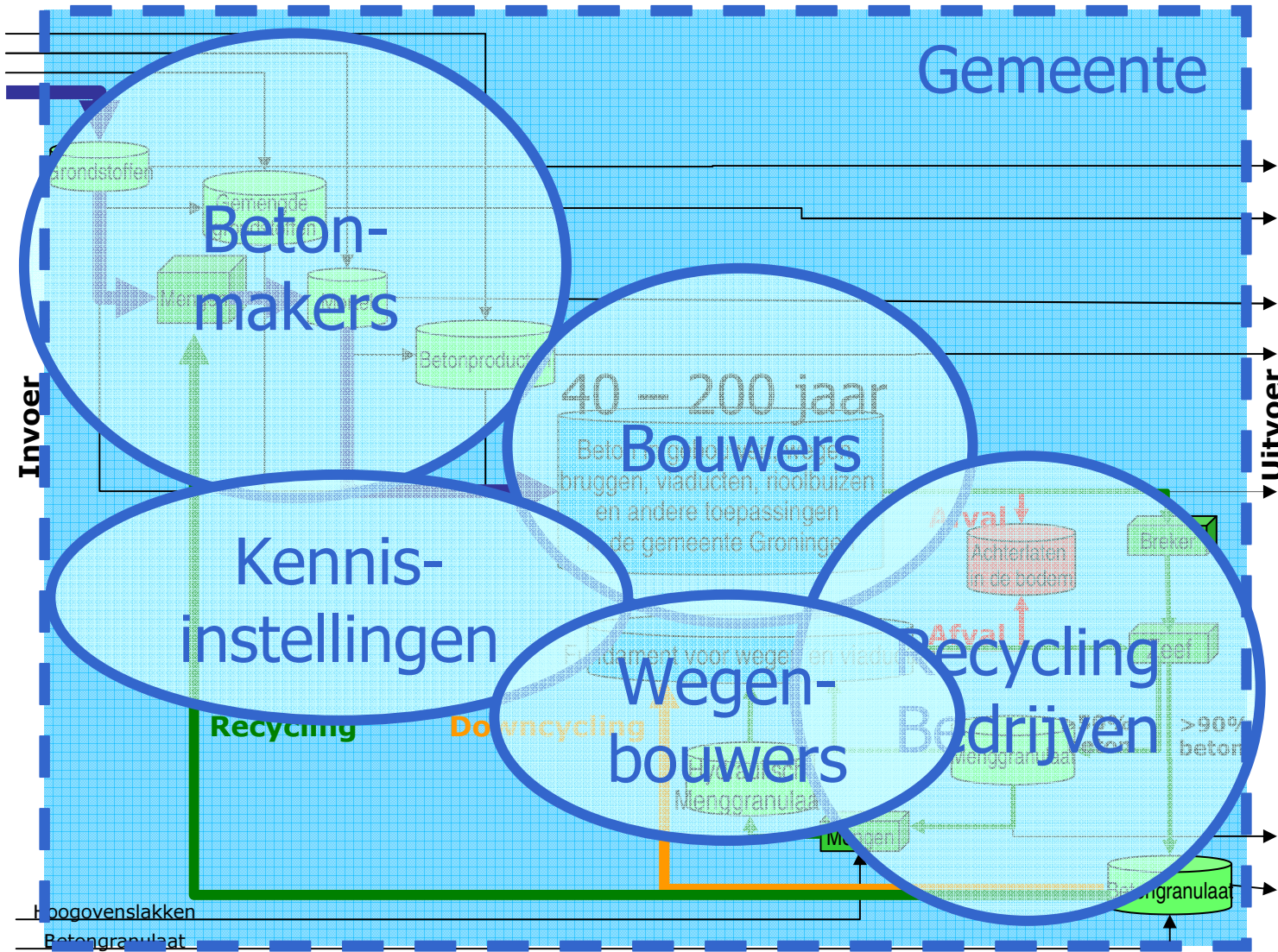
Zeef

Breker

Recycling Maatschappij Groningen

Voorbeeld: **Betonketenoverleg**

Voorbeeld: **Betonketenoverleg**

Cementproductie veroorzaakt 5% van de CO2 uitstoot wereldwijd

Regiegroep granulaatbeton: kan dit ook in Eindhoven?

Agenda 2^e ketenoverleg

We stoppen beton op een manier die het niet te recyclen is

AgentschapNL: wij gaan reclame maken voor ketenoverleg

1. Welkom
2. Wat is in de lokale betonketen het grootste duurzaamheidsprobleem?
3. Wat kan iedereen die hier is doen om dat probleem op te lossen, voor eigen rekening en zonder subsidie

Hergebruik van beton in de wegenbouw is downcycling

Bouwend Nederland: wij informeren onze leden

HBO: dat kunnen wij onderzoeken

4. Rondvraag
5. Sluiting

Gemeente: wij gaan experimenteren met andere wegfundatie

Architect: dan zetten wij granulaatbeton in de bestekken

Mortelcentrale: dan geven wij granulaatadvies aan aannemers

Recyclingbedrijf: dan geven wij voorrang aan mortelcentrales

Principes van **Lokaal Ketenoverleg**

Communicatie

- Website
- Free publicity
- Via netwerken

Doel

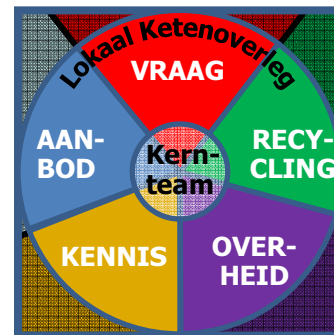
- Ketenverduurzaming
- Sneeuwbaaleffect

Productketen

- Voeding
- Beton
- Bitumen,
- Kunststoffen
- Verf
- Hout
- Drukwerk
- etc.

Werkwijze

- Specifiek doel
- Actiepakket
- Consultatie
- Intentieverklaring
- Evenement
- Effectmeting

Werkgebied

- Gemeente(n)
- Provincie(s)
- Rijk

Organisatie

- Plenair - jaarlijks
- Kernteam - 2 maand
- Werkgroepen
- Sponsor
- Voorzitter
- Secretaris
- Procesbegeleider

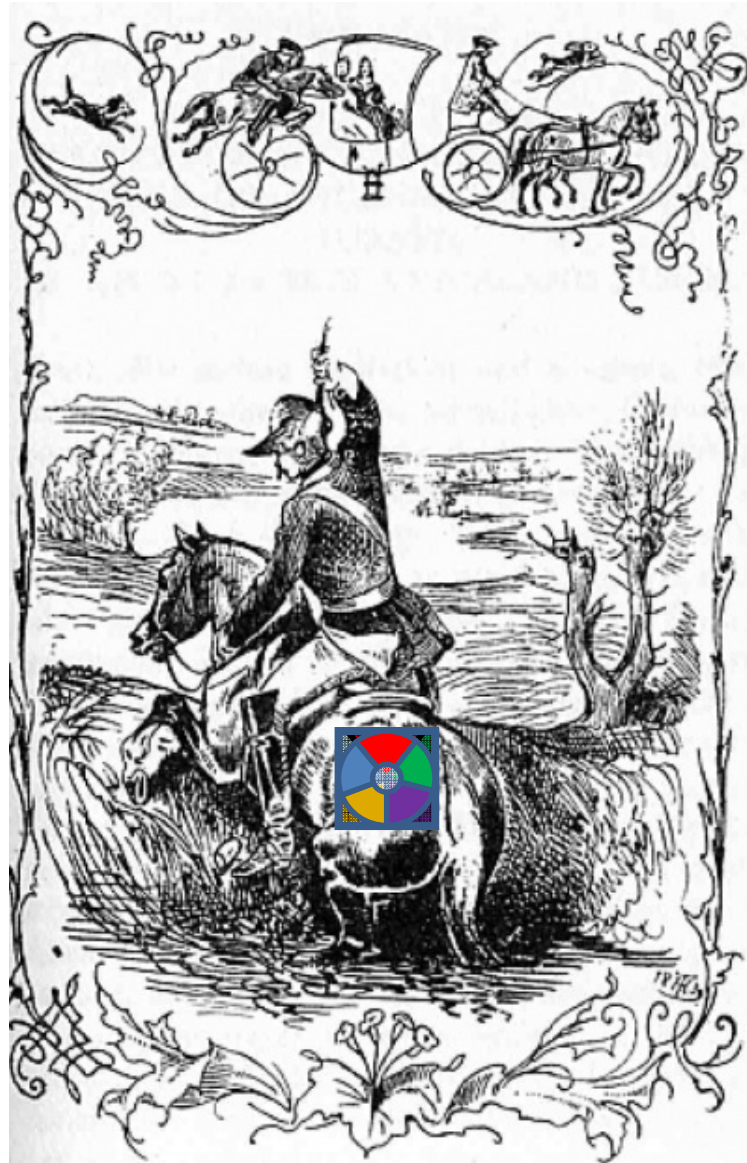
Deelnemers

- Aanbieders
- Afnemers
- Recycling
- Kennis
- Overheid

Criteria

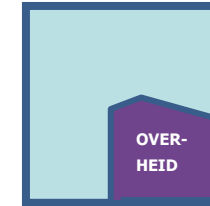
- Duurzame missie
- Zakelijk betrokken
- Achterban

Lokaal Ketenoverleg ... **van wie is dat?**

Stappenplan opstarten lokaal ketenoverleg

- Introductiegesprek
- Interne besluitvorming

GO/NO-GO

- Planninggesprek
- Bijeenkomst met 5 opinieleiders
- Kwartiermaker

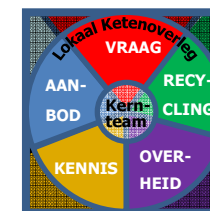
GO/NO-GO

- Vooronderzoek doen
- Voorzitter en secretaris vinden
- Presentatie en initiatief (besloten)

GO/NO-GO

- Startbijeenkomst (met pers)
- 2^e ketenoverleg
- 3^e ketenoverleg

Materialen en Faciliteiten

- **Materialen**

- **Handleiding** Lokaal Ketenoverleg
- **Sjabloon** voor projectplan
- **Voorbeeld** rapport vooronderzoek
- **Voorbeeld** opdracht HBO-stage
- **Formats** voor uitnodiging, agenda en verslag
- **Powerpoint en Prezi** presentaties
- **Voorbeelden** actiepakketten
- **Model** intentieverklaring/convenant
- **Propositie** voor bedrijven

Open
Source

- **Faciliteiten**

- **Digitale ledenlijsten**, ook voor toepassing op website gemeente
- **Groupware** voor deelnemers ketenoverleg: discussie, filesharing, etc.
- **Workshop** voor kwartiermakers
- **Indicatoren**project
- **Communicatie**

Kosten en opbrengsten

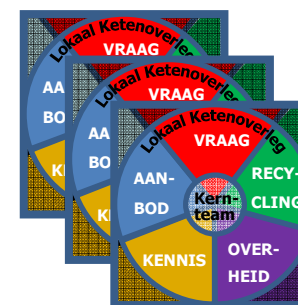

> Kosten

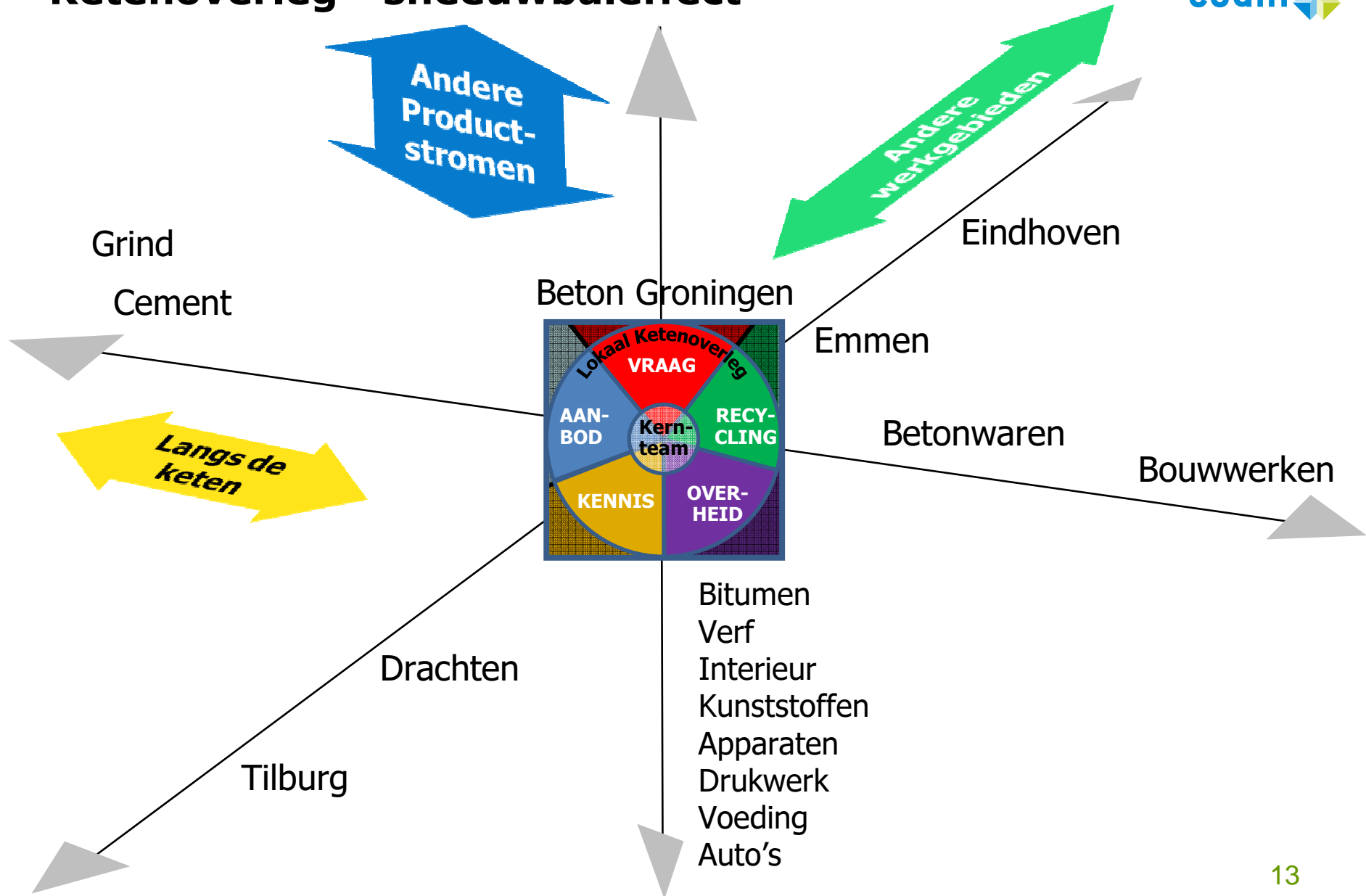
- > Tijdsbesteding
- > Vrijwilligersvergoeding voorzitter/secretaris
- > Vergaderfaciliteiten
- > Digitale ledenlijst (CODIN/gemeente)
- > Conceptontwikkeling (CODIN/LvDO)
- > Procesbegeleiding (CODIN/gemeente)

> Opbrengsten

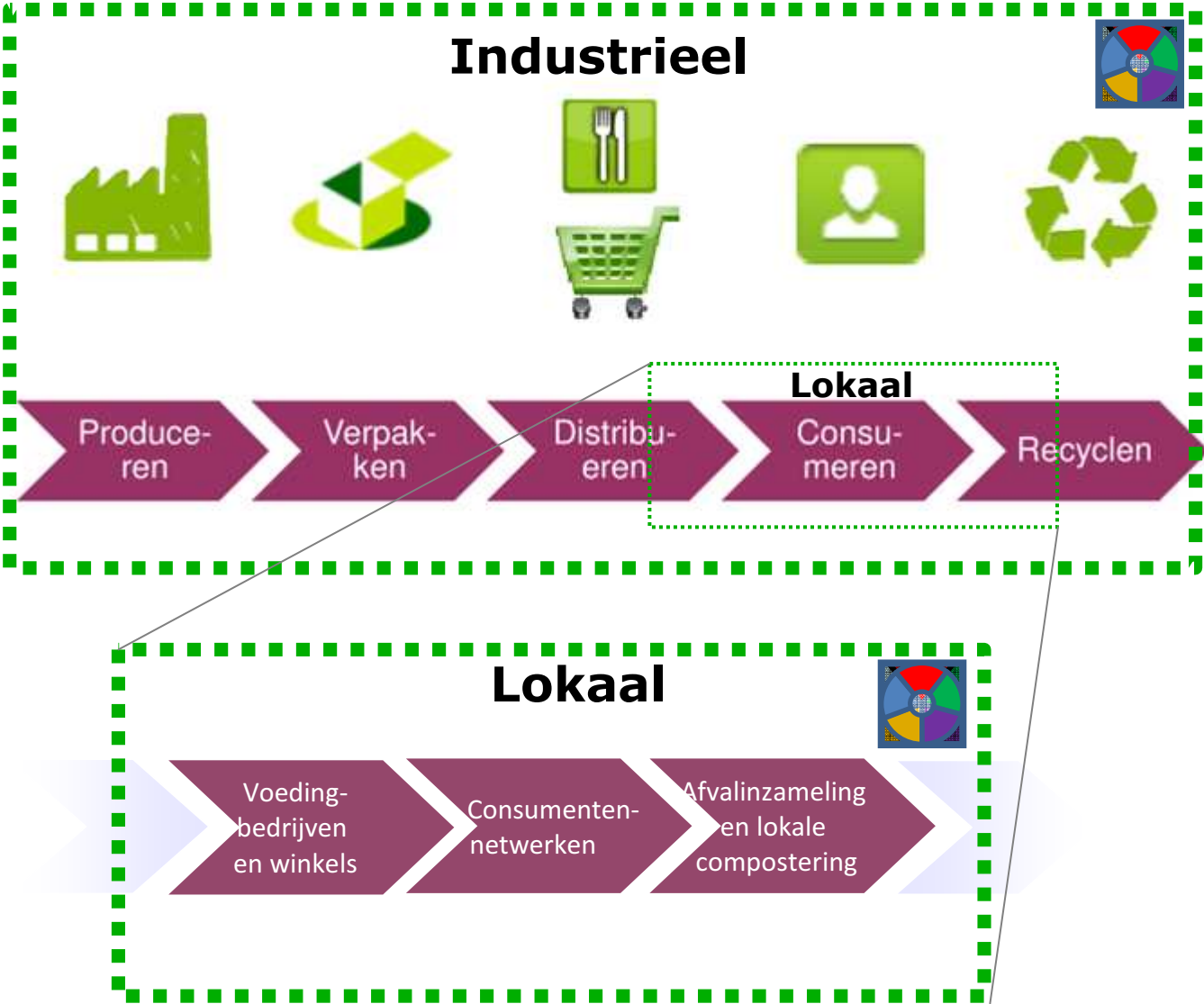
- > Subsidievrije initiatiefruimte
- > Aantrekkelijk voor vijf geledingen
- > Doorgaande verduurzaming lokale verfketen
- > Werkvorm ook inzetbaar voor andere ketens
- > Profilering op duurzaamheid
- > **Lage kosten, groot bereik, permanent effect**

Ketenoverleg - sneeuwbaaleffect

Foodketen in Fryslân

Wat kun je doen in een **Foodketenoverleg**?

- › Lokaal/regionaal **statiegeld** op blikjes/flesjes (initiatief Jumbo)
- › "Soerendonk afvalloos" – **reductie restafval** (NRVD, mei 2011)
- › Verhuur schapruimte aan **lokale producenten** ('Marqt A'dam')
- › **Duurzaam dineren** (diverse pizzagroottes/op menu: keuze 'meer of minder'/ Wok Emmeloord: weggooien=bijbetalen)
- › Ziekenhuis Eindhoven: van 40% naar 2% voedselafval door **portiegroottekeuze** patienten
- › Verwerken van onverkocht fruit/groente van supermarkt + verkoop verwerkt product, evt. in dezelfde supermarkt
- › Terugdringen marktaandeel **overbodige verpakkingen**

Wij willen van ieder product in de wereld een levenscyclusanalyse maken

Dan kun je het effect van het eten van een appel vergelijken met een aardbeientoetje

Trouw
3-11-2011

Duurzaamheid producten wordt vergelijkbaar

Jelle Brandsma

De Wageningen University gaat samen met Amerikaanse wetenschappers de duurzaamheid van alle consumentenproducten in kaart brengen. Supermarkten en consumenten kunnen aan de hand daarvan keuzes maken.

Het doel van het onderzoek is dat diverse producten met elkaar zijn te vergelijken, zegt onderzoeker Koen Boone van de Wageningen University. "Wij willen van ieder product in de wereld een levenscyclusanalyse maken. Dan weet je precies van bijvoorbeeld een pak koekjes hoeveel energie en uitstoot van kooldioxide het heeft gekost om dat product te maken, hoeveel water nodig was en onder meer of er bestrijdingsmiddelen zijn gebruikt. Je kunt het ene merk koek vergelijken met het andere. Maar je kunt ook het effect van het eten van een appel vergelijken met een aardbeientoetje. Wij brengen alles op één noemer en alle producten van belang zijn voor duurzaamheid worden gemeten." Duurzaamheid is nu nog vaag, aldus Boone. "Bedrijven hebben geen heldere normen. In plaats daarvan moeten we een aantal keer de eigen metingen te doen en zien of zij beter met elkaar en met andere sitesiteiten samenwerken. Dat gebeurt nu. De Arizona State University en de University of Arkansas zijn al een paar jaar mee bezig. Wageningen is gekozen om de Europese activiteiten te coördineren."

Voor het onderzoek is een aparte organisatie opgericht: The Sustainability Consortium. Daarvan start volgende week de Europese vestiging onder leiding van Boone. Lid van het consortium zijn de drie universiteiten, maar ook fabrikanten als Mars, Unilever en Henkel en supermarkten zoals Walmart en Ahold. Het consortium huurt Wageningen in om de methode te ontwikkelen en de meting te verrichten.

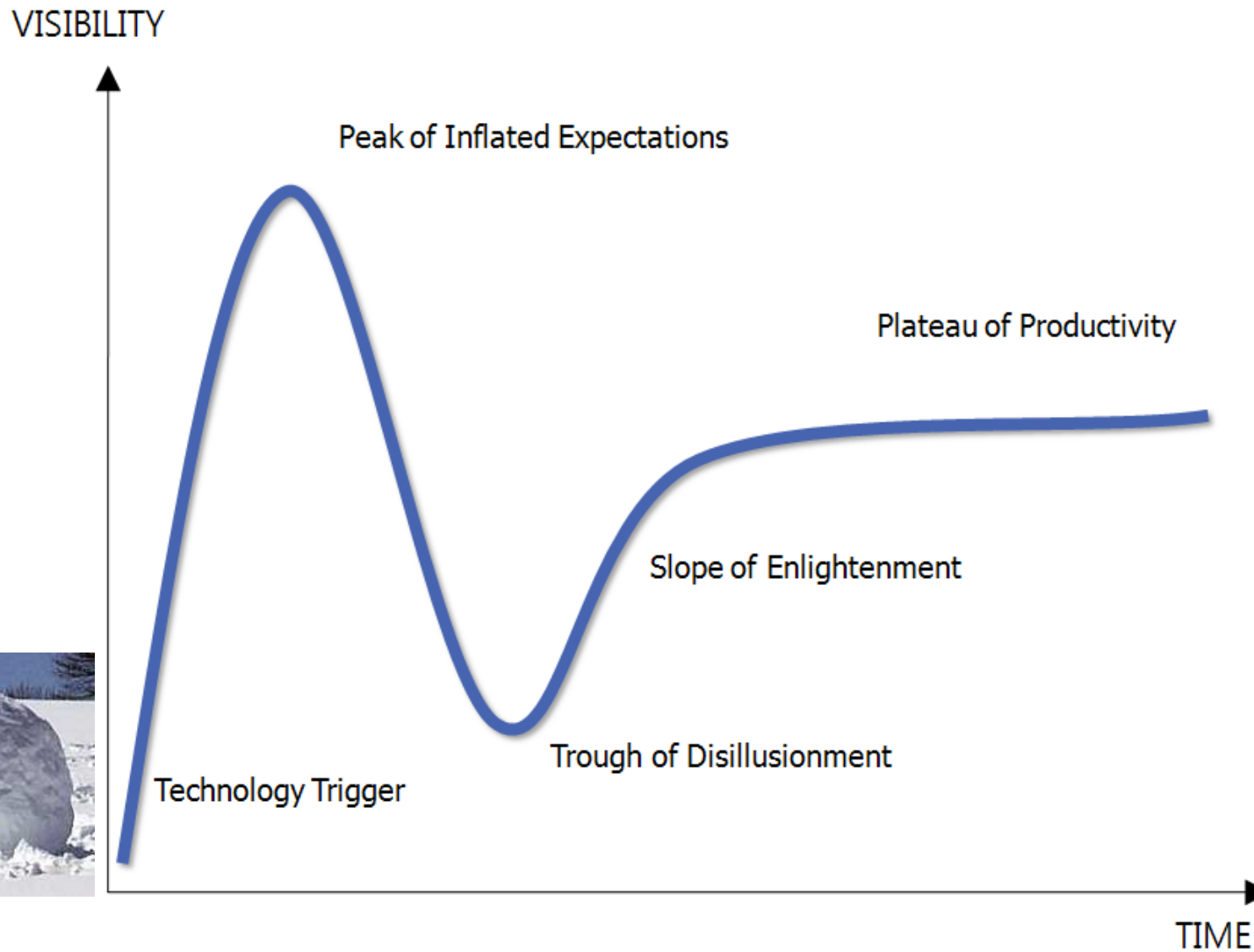
De wetenschappers worden door de industrie betaald, maar de uitkomst van het onderzoek zijn voor openbaar, zegt Boone.

Wat kun je doen in een **Verfketenoverleg**?

- 4.1 Eisen aan verfsystemen
- 4.2 Grondstoffen voor verf
- 4.3 Productie van verf
- 4.4 Bedrijfsprocessen rond applicatie
- 4.5 Applicatie van verfsystemen
- 4.6 Verpakkingen
- 4.7 Reststofverwerking
- 4.8 Levensduurverlenging
- 4.9 Verwijdering
- 4.10 Grondstofterugwinning
- 4.11 Standaardisatie
- 4.12 Bedrijfsvoering algemeen

Sneeuwbaaleffect

Dank voor uw aandacht

www.codin.nl/ketenoverleg